

WILLI KYMLICKA

Menšinová práva jsou podle Kymlicky pak nejméně trojího typu:

a) práva spojená s autonomní samosprávou:

práva umožňující menšině nějakou z forem autonomní samosprávy nebo teritoriální jurisdikci (např. v rámci federativního uspořádání státu) tak, aby daná menšina byla schopna v nejlepším zájmu svého lidu zajišťovat úplný a svobodný kulturní rozvoj. Dovedeno do hraniční situace, umožňují tato práva menšině zvolit odchod od většího státního celku, pokud by nabyla dojmu, že její sebeurčení není možné ve stávajícím státním rámci;

b) polyetnická (akomodační) práva:

práva spojená s rovným zapojením do většinové společnosti za současného vzájemného respektování svébytných prvků kulturní odlišnosti: tělesných znaků, vizáže a oblečení člověka, specifických projevů jazyka a gest, specifických náboženských pravidel. Uplatňuje se zde i požadavek na finanční podporu státu ve prospěch specifických kulturních praktik a institucí (vydávání časopisů a knih v rodném jazyce, podpora uměleckých festivalů, galerií, muzeí). Tato práva mají umožnit integraci, nikoliv samosprávu;

c) speciální reprezentační práva:

práva na vlastní zastoupení menšin ve státních institucích (zastupitelských shromážděních, různých vládních či správních sociálních a kulturních výborech apod.). Tato práva ovšem za určitých okolností mohou kolidovat se samosprávnými právy.

(W. Kymlicka: The Rise and Fall on Multiculturalism? New Debates on Inclusion and Accommodation in Diverse Societies. In: Vertovec, Steven – Wessendorf, Susanne (edd.): The Multicultural Backlash: European Discourses, Policies and Practices. London – New York 2010. s. 32-49.)

Můžeme rozlišit více méně tři podoby multikulturalismu, které se vyvinuly v západních demokraciích. Zaprvé je to nová forma zmocnění domorodého obyvatelstva, jako jsou Maorové na Novém Zélandu, Aboriginové v Kanadě a Austrálii, původní Američané, Sámové ve Skandinávii či Inuité v Grónsku. Tyto nové modely multikulturního občanství pro domorodé obyvatele často zahrnují některé z těchto devíti strategií:

1) uznání práva k půdě;

- 2) uznání práva na samosprávu;
- 3) dodržování historických dohod a/nebo podepisování nových;
- 4) uznání kulturních práv na vlastní jazyk, práva lovu/rybolovu, práva na posvátná místa;
- 5) uznání zvykového práva;
- 6) záruka zastoupení / poradních funkcí v ústřední vládě;
- 7) ústavní nebo zákonné potvrzení odlišného statutu domorodého obyvatelstva;
- 8) podpora/ratifikace mezinárodních dohod o právech domorodých obyvatel;
- 9) podpůrné akce (tzv. pozitivní diskriminace).

Zadruhé existují nové typy autonomie a sdílení moci pro národnostní menšiny v rámci států, jako jsou například Baskové a Katalánci ve Španělsku, Vlámové a Valoni v Belgii, Skoti a Velšané v Británii, Quebečané v Kanadě, Němci v Jižním Tyrolsku, Švédí ve Finsku apod. Tyto nové formy multikulturního občanství pro národnostní menšiny většinou zahrnují kombinaci následujících šesti prvků:

- 1) federální nebo kvazifederální územní autonomie;
- 2) status úředního jazyka, ať už v regionu, nebo v celém státě;
- 3) záruka zastoupení v ústřední vládě nebo v rámci ústavního soudu;
- 4) veřejná finanční podpora univerzit/škol/médií v jazyce menšiny;
- 5) ústavní nebo parlamentní potvrzení „mnohonárodnosti“;
- 6) samostatná reprezentace na mezinárodní scéně, například možnost realizovat se v mezinárodních orgánech, podepisovat dohody nebo postavit vlastní olympijské družstvo.

A konečně vznikají nové formy multikulturního občanství pro skupiny imigrantů, které mohou zahrnovat kombinaci následujících osmi strategií:

- 1) ústavní, zákonné nebo parlamentní potvrzení multikulturalismu na ústřední a/nebo regionální a samosprávné úrovni;
- 2) přijetí multikulturalismu do rámce školních osnov;
- 3) zahrnutí etnického zastoupení a etnické ohleduplnosti do mandátu veřejných médií nebo do procesu udělování licence médiím;

- 4) výjimky z pravidel oblékání, ze zákonů o zavírání obchodů a restaurací v neděli atd., dané buďto zákonem, nebo rozhodnutím soudu;
- 5) povolení dvojího občanství;
- 6) finanční podpora etnických organizací, které podporují kulturní akce;
- 7) finanční podpora dvojjazyčného vzdělávání nebo instruktáže v mateřském jazyce;
- 8) podpůrné akce (tzv. pozitivní diskriminace) pro znevýhodněné skupiny imigrantů.